

JACOB

DOOR
J.P. SCHABERG.

TRESLING & CO HOOFD AMST.

UTRECHT_ J. H. VAN PEURSEM.

DE AARTSVADER JACOB.

Stoomdruk van J. VAN BOEKHOVEN, te Utrecht

The Meeting of Jacob and Esau

DE AARTSVADER JACOB

EN ZIJNE GESCHIEDENIS,

DOOR

J. P. SCHABERG.

TE UTRECHT, BIJ J. H. VAN PEURSEM.

I.

JACOB IN DE OUDERLIJKE WONING.

Het merkwaardigste volk van de wereld is het Israëlitische of Joodsche. De Heere God had dit volk bestemd om de kennis en dienst van Hem onder de menschen te bewaren. Uit dit volk is onze Heer Jezus Christus, de Zaligmaker der wereld geboren; want God wilde, dat de zaligheid uit de Joden zijn zou. Daarom heeft de Heer dit volk op eene bijzondere wijze, boven alle andere volken der wereld, geleid en gezegend.

De eerste stamvaders van de Israëlieten of Joden waren Abraham, Isaäk en Jacob met zijne zonen. Men noemt hen Eerstvaders of Aartsvaders, omdat zij de eersten waren, die door God werden uitverkoren om tot zulk een volk aan te groeijen, waaruit al de geslachten der aarde zouden gezegend worden.

De geschiedenis van deze Aartsvaders is zeer belangrijk.

Wij wenschen daarom in dit boekje te spreken over één van hen, namelijk over Jacob. Omdat deze Jacob ook Israël heette, noemen zijne nakomelingen zich Israëlieten. Den naam Joden hebben zij gekregen naar een zoon van Jacob, die Juda heette; maar het liefst worden zij Israëlieten genoemd. Ook wij moeten bekennen, dat deze laatste naam de beste is; want het geheele volk stamt wel van Abraham, Isaäk en Israël, maar niet van Juda af. Omdat echter de stam van Juda onder het volk de voornaamste was, naardien de belofte van den Messias aan dien stam was gegeven, werd het geheele volk meermalen naar hem het Joodsche genoemd. In den waren zin van het woord mogen dus alleen de nakomelingen van Juda Joden heeten. Onze Heer Jezus Christus was uit den stam van Juda gesproten en dus in waarheid een Jood. Met het volste regt stond derhalve eens boven zijn kruis: Jezus de Nazarener, de Koning der Joden.

Toen Jacob geboren werd, was zijn grootvader Abraham honderd zestig jaar oud. Zijn vader heette Isaäk en zijne moeder Rebecca. Deze menschen woonden in het land Kanaän, dat later ook het Joodsche land genoemd werd. De Heer had Abraham uit een ander land derwaarts geroepen en hem beloofd, dat zijn nageslacht Kanaän erfelijk bezitten zou. Ook zouden alle volken der aarde

gezegend worden in zijn zaad, en daarmede bedoelde de Heer den Zaligmaker. Dezelfde beloften vernieuwde de Heer aan Isaäk. Abraham had nog wel een zoon, Ismaël; doch voor hem waren deze heerlijke beloften niet; hij moest in een andere landstreek wonen.

Intusschen bleven Isaäk en Rebecca langen tijd kinderloos, zoodat het scheen of de Heer zijne belofte aangaande hem niet vervullen zou. De Heer houdt echter altijd wat Hij beloofd heeft; Hij is getrouw; maar Hij kent zijn tijd. Het was voor Isaäk noodig, om geoefend te worden in het geloof, niet alleen, dat Hij een waarmaker zijner beloften, maar ook een hoorder der gebeden is. Zoo kon hij leeren, in afhankelijkheid van God te leven en zich geheel aan hem toe te vertrouwen. Wij lezen dan ook in den bijbel: „Isaäk bad den Heer zeer in tegenwoordigheid van zijne huisvrouw.” Niet alleen dus in zijne eenzaamheid, maar met Rebecca te zamen, smeekte hij ernstig, vurig, aanhoudend, of het den Heer behagen mogte, hun een zoon te schenken. En toen hij nu, na twintig jaar gehuwd geweest te zijn, zestig jaar oud was, werd zijn gebed verhoord: de Heer schonk aan de gelukkige ouders zelfs twee zonen op een en denzelfden dag. De eerstgeborene werd door hen Esau, de tweede Jacob genoemd.

Deze twee broeders waren in uiterlijk voorkomen zeer van elkander onderscheiden. De eerste was roodachtig en harig van huid, zoodat het op het gevoel net was of hij een haren kleed aanhad. De tweede daarentegen was glad en zacht van vel. Men zou dus, hen ziende niet gezegd hebben, dat zij broeders waren. Hun uitwendig voorkomen was echter niet het eenige, waarin zij verschilden. Bij hun opwassen toonden zij ook in geaardheid en aanleg zeer van elkander onderscheiden te zijn. Esau werd ruw en woest; zijn liefste bezigheid was de jagt; op het veld en in de bosschen rond te dwalen was zijn vermaak. Jacob daarentegen had een stillen en huiselijken aard; hij was zacht en volgzaam. Herder te zijn, gelijk zijn vader, en de kudden te weiden: ziedaar wat hij verlangde. Het liefste was hij in de nabijheid zijner moeder, die hem innig lief had om meer dan ééne reden. Vóór hij nog geboren was, had de Heer aan Rebecca geopenbaard, dat zij twee zonen zou krijgen; maar dat de jongste de meeste, de voornaamste zijn zou. Jacob was de jongste; en omdat nu Rebecca wist, wat God aangaande hem beloofd had, beminde zij Jacob meer dan Esau. Voegen wij daar nog bij, de zachte geaardheid en stille levenswijze van Jacob, dan kunnen wij wel begrijpen, dat zijne moeder hem meer lief had dan den ruwen Esau.

Met Isaäk was dit echter juist omgekeerd. Deze had de meeste genegenheid voor zijn eerstgeborene, Esau. Waarschijnlijk had Rebecca niet aan Isaäk medegedeeld, welke openbaring zij van den Heer ontvangen had. Hij zag dus Esau aan als zijn opvolger, in wien de Goddelijke toezeggingen zouden vervuld worden. Bovendien had Isaäk een ongelukkig gebrek: hij was op zijn mond gesteld; dat wil zeggen: hij hield veel van smakelijke spijzen. Wanneer nu Esau op de jagt was geweest en een wildbraad had gevangen, maakte hij dat naar den smaak van zijn vader gereed en bood hem een lekkeren maaltijd aan. Op deze wijze won hij het hart van Isaäk, die nu Esau boven Jacob beminde.

Zeker was het te betreuren, dat de beide ouders in hunne liefde jegens hunne kinderen zoo verdeeld waren. Het onderling vertrouwen en de huiselijke eensgezindheid moesten daardoor schade lijden. Daarenboven liepen de beide kinderen gevaar, dat hunne gebreken minder opgemerkt en bestraft werden, dan anders het geval zou geweest zijn. Want ook Jacob had groote gebreken. Hij zocht zijn eigenbelang ten koste van een ander te bevorderen; daardoor werd hij listig en bedriegelijk, en beantwoordde zodoende aan zijn naam, die *Voetligter* betekent. Nu noemt men iemand een voetligter, die een

ander benaddeelt om zich zelve te bevoordeelen; en dat deed Jacob. Eens had hij een schotel linzenmoes gereed gemaakt in zijne tent, toen Esau, vermoeid van de jagt bij hem kwam. „O,” riep hij uit, „laat mij slorpen van dat roode, dat roode daar; want ik ben moede.” Wij herkennen uit dien toon den ruwen jager. Maar Jacob, in plaats van aan zijn vermoeiden broeder dadelijk de verlangde verkwikking te geven, dacht er aan, dat Esau als de oudste het eerstgeboorterecht bezat in zijns vaders huis. Volgens dat recht moest hij na den dood van Isaäk het hoofd der familie worden en bovendien een dubbel deel ontvangen van de erfenis. Wat deed nu Jacob? Hij zeide: „verkoop mij op dezen dag uwe eerstgeboorte!” Ziet, dat was onbroederlijk van hem! Hij zag, hoe Esau naar de spijs verlangde; hij wist, dat zijn broeder ligtzinnig was, en nu maakte hij van den nood zijns broeders tot zijn eigen voordeel gebruik. En toen nu Esau, onheilig en loszinnig, zijn eerstgeboorte verachtte, zeggende: „wat heb ik aan de eerstgeboorte? ik ga toch sterven!” toen liet Jacob hem zweren, dat de koop onherroepelijk was. Toen eerst gaf hij hem de verlangde schotel spijs.

Een ander bewijs van baatzuchtig bedrog gaf Jacob eenige jaren later, helaas! op aansporen en met medehulp zijner moeder. Isaäk was al ruim 130 jaar oud geworden,

en werd blind. Hij woonde toen te Berséba. In dien hulpbehoevenden toestand meende hij, niet lang meer te zullen leven. Hierom wenschte hij zijn aartsvaderlijken zegen aan zijn zoon Esau te geven, eer hij stierf. Hij maakte hem met dit voornemen bekend, maar wilde, dat Esau vooraf een wildbraad zou jagen en smakelijk voor hem toebereiden. Dit hoorde Rebecca, en nu be kroop haar de vrees, dat haar Jacob van den rijksten zegen, dien God haar toch had toegezegd, verstoken zou blijven. O, hadde zij maar op den Heer vertrouwd en tot Hem gebeden! Maar dat deed zij niet. Zij riep Jacob, zoodra Esau vertrokken was, en stelde hem voor, twee geitenbokjes van de kudde te nemen en te slagten; dan zou zij, die zóó toebereiden, alsof het wildbraad was, en dan moest Jacob, als ware hij Esau, die spijze aan zijn vader voorzetten. Jacob beefde wel eerst voor zulk bedrog terug; doch niet omdat het zoo zondig was, maar omdat hij vreesde, dat zijn vader het ontdekken en hem vloeken zou in plaats van zegenen. „Zie,” zeide hij, „mijn broeder Esau is een harig man, en ik ben een glad man; misschien zal mijn vader mij betasten en mij als een bedrieger behandelen.” Doch zijne moeder stelde hem gerust, door te zeggen: „uw vloek zij op mij, mijn zoon!” Schrikkelijke woorden, die ons doen denken aan het

geroep voor Pilatus: zijn bloed kome over ons en over onze kinderen! — Jacob gehoorzaamde. Spoedig waren de bokjes geslagt en behoorlijk bereid; hunne vellen werden door de listige moeder over de handen van Jacob en over de gladdigheid van zijn hals getrokken, opdat hij op het gevoel den ruigen Esau zou gelijken. Tot overmaat van 't bedrog gaf Rebecca aan Jacob de beste kleederen van Esau, die zij in bewaring had, en aan welker reuk men den eigenaar als een jager herkennen kon. Zoo toegerust ging Jacob, zeker met een bevend hart, naar zijn vader, en zeide: „ik ben Esau, uw eerstgeborene; ik heb gedaan, gelijk gij tot mij gesproken hebt; zit, en eet van mijn wildbraad; opdat uwe ziel mij zegene.” Isaäk schijnt dadelijk eenige achterdocht gekregen te hebben. Verwonderd vroeg hij, hoe zijn zoon zoo spoedig een wildbraad gevonden had; waarop Jacob antwoordde: „omdat de Heer uw God het heeft doen ontmoeten voor mijn aangezigt.” Wij mogen wel sidderen bij het vernemen van deze woorden. Zoo misbruikte Jacob 's Heeren naam en bestuur, om in zijn bedrog voort te gaan. Zoo zien wij, hoe de eene zonde tot de andere voert.

Isaäk was nog niet gerust. Had Jacob zijne stem trachten te veranderen, Isaäk was niet doof, gelijk hij,

helaas! blind was. Dus liet hij zijn zoon digter bij zich komen, om hem te betasten; de geitenvellen om hals en handen misleidden hem, terwijl Jacob ongetwijfeld in duizend angsten voor hem stond. „De stem is Jacobs stem; maar de handen zijn Esaus handen,” sprak de blinde vader. Daarna at hij van het zoogenaamde wildbraad, terwijl hij nogmaals vroeg: „zijt gij mijn zoon Esau zelf?” en Jacob antwoordde: „ik ben het.”

Na den maaltijd schikte Isaäk zich om den zegen over zijn zoon uit te spreken. Om allen twijfel, die nog overgebleven was, weg te nemen, zeide hij: „kom toch bij, en kus mij, mijn zoon!” Deze kus besliste den uitslag van het bedrog. De reuk der kleederen van Esau was voor den vader het laatste bewijs, dat zijne vrees ongegrond was. Hij gaf den zegen, in den waan dat hij tot Esau sprak; den zegen, die als eene van den Heer ingegevene profetie, zeker komen zou. Hij zeide: „Zie, de reuk mijns zoons is als de reuk des velds, hetwelk de Heer gezegend heeft. Zoo geve u dan God van den dauw des hemels en de vettigheden der aarde, en menigte van tarwe en most. Volken zullen u dienen en natiën zullen zich voor u nederbuigen. Wees heer over uwe broederen, en de zonen uwer moeder zullen zich voor u nederbuigen. Vervloekt moet hij zijn, wie u vervloekt;

en wie u zegent, zij gezegend!" Zoo was dan het bedrog gelukt! Het spreekt van zelf, dat het niet lang verborgen kon blijven. Kort na Jacobs vertrek uit de vaderlijke tent kwam Esau daarbinnen met zijn toebereid wildbraad. Hoe verschrikten vader en zoon, toen zij bemerkten, dat Jacob hen bedrogen had! Esau schreeuwde het uit van smart, en smeekte weenende om toch ook een zegen te mogen ontvangen; dien hij dan ook kreeg, maar die veel geringer was dan van Jacob. Van dat oogenblik af vatte hij een doodelijken haat op jegens zijnen broeder. „Teregt noemt men hem Jacob," had hij gezegd; „hij heeft mij twee reizen bedrogen: mijn eerstgeboorterecht heeft hij genomen, en nu heeft hij mijnen zegen genomen." En in zijn hart voegde hij er bij: „de dagen van den rouw mijns vaders naderen, en ik zal mijn broeder Jacob dooden." Waarschijnlijk meende hij: als mijn vader zal gestorven zijn, zal ik het bedrog wreken in het bloed van Jacob.

Ziedaar de eerste gevolgen van het schandelijk bedrog! Smart bij Isaäk; haat, nijd en wraakzucht, met broedermoord in 't hart bij Esau; levensgevaar en wroeging bij Jacob; angst en vreeze bij Rebecca. De moeder, die haar zoon zoo gaarne bij zich zag, werd zoo bevreesd, dat zij hem aanraadde, de vlugt te nemen naar Haran,

waar haar broeder Laban woonde, en daar zoo lang te blijven tot dat de toorn van Esau bedaard was. Dan zou zij hem wel laten terugroepen. Zij sprak over dit plan met Isaäk, zonder echter de ware oorzaak te noemen. Zij deed het voorkomen, dat Jacob eene vrouw zou nemen uit hare eigene bloedverwanten, liever dan dat hij, even als Esau gedaan had, eene kanaänietische tot vrouw verkoos. Isaäk vond het goed. Hij riep Jacob bij zich, gebod hem, dat hij geene vrouw van de dochteren Kanaäns nemen zou, maar wel van de dochteren van Laban, en gaf hem tot afscheid op nieuw zijnen zegen. „God almachtig zegene u,” sprak de grijsaard, „en vermenigvuldige u; en Hij geve u den zegen Abrahams, u en uwen zade met u; opdat gij erfelijk bezit het land uwer vreemdelingschappen, hetwelk God aan Abraham gegeven heeft.”

Alzoo zond Isaäk zijn zoon Jacob weg naar het land, waar zijne bloedverwanten woonden, naar den broeder van Rebecca; hij zond hem weg met den zegen van Abraham. Want al had Jacob zich zeer misdragen, hij was toch de zoon, op wien de beloften Gods aan Abraham en Isaäk geschonken, waren overgegaan.

II.

JACOB IN DEN VREEMDE.

Dat hij er niet aan behoefde te twifelen of de zegen van Abraham wel waarlijk voor hem was, ondervond Jacob al spoedig op zijne reis van Ber-séba naar Haran. Onderweg kwam hij op een avond aan eene eenzame plaats, waar hij dus onder den blooten hemel overnachten moest. Hij nam eenige steenen, die daar lagen, maakte die tot zijne hoofdpeluw en legde zich te slapen neder. Het was dus geene gemakkelijke rustplaats, die hij hier had; doch de eenvoudige leefwijze dier tijden maakte, dat men dusdanige ongemakken zonder schade verdroeg. Bovendien is de luchtgesteldheid in die streken veel warmer dan bij ons, en, wat het meeste zegt, de Heer waakte over Jacob. Deze nacht zou voor hem onvergetelijk blijven, niet van wege de ontbering, maar van wege een onbeschrijfelijk genot.

Jacob droomde, en zie, een ladder was gesteld op de aarde, welker opperste aan den hemel raakte; en zie, de engelen Gods klommen daarbij op en neder. En zie,

de Heer stond bovenaan en zeide: „Ik ben de Heer, de God uws vaders Abrahams, en de God Isaäks: dit land, waarop gij ligt te slapen, zal Ik u geven en uw zaad; en uw zaad zal zijn als het stof der aarde; en in u, en in uw zaad zullen alle geslachten des aardbodems gezegend worden. En zie, ik ben met u, en Ik zal u behoeden overal, waar gij trekken zult, en Ik zal u wederbrengen in dit land.” Heerlijke droom, niet waar? Dat was geen gewone droom, maar eene openbaring van God. Jacob gevoelde dit duidelijk. Toen hij ontwaakte, was hij met eerbied en heilige vreeze vervuld, en riep uit: „Gewisselijk! de Heer is aan deze plaats en ik heb het niet geweten! Hoe vreeselijk is deze plaats! Dit is niet dan een huis Gods, en dit is de poorte des hemels!” Vol eerbied zette hij den steen, die tot zijn hoofdpeluw ge- diend had, overeind, goot daar olie op om hem tot een teeken te wijden ter gedachtenis, en noemde den naam dier plaats Beth-el: dat wil zeggen: huis Gods. Tevens beloofde hij, dat hij den Heer zou dienen; en als hij terug kwam, gelijk de Heer beloofd had, dat hij dan Hem, zijnen God, daar een altaar zou bouwen.

Aldus gesterkt en bemoedigd, zette Jacob zijne reize voort, en kwam veilig in de nabijheid van Haran aan. Daar zette hij zich neder bij een waterput, en vond er

eenige herders, die daar gekomen waren om hunne kud- den te drenken. Met deze menschen knoopte hij een gesprek aan. Hij vroeg hun, van waar zij kwamen; en toen hij hoorde, dat zij van Haran waren, onderzocht hij, of zij Laban kenden en of het wèl met hem was. Op beide vragen kreeg hij een verblijdend antwoord. Ja, zij kenden hem; het ging hem wèl, en straks zou zijne dochter Rachel met de schapen komen. Zoodra zij er was, zou men den steen van den put wentelen en met het drenken der kudden beginnen.

Wat zal er wel in de ziel van Jacob omgegaan zijn, toen hij dit alles vernam? Zoo had dan de Heer hem gebragt in het land der maagschap zijner moeder! Neen, wij verwonderen ons niet, dat hij zeer aangedaan werd.

Want ziet, daar kwam Rachel, zijne nicht, met de schapen aan. Hij liep naar haar toe, maakte zich aan haar bekend, kuste haar en weende overluid van aandoening. Daarna bewees hij als een geoefend herder alle hulp bij de drenking der kudden, terwijl Rachel naar haren vader Laban liep, om hem met de onverwachte ontmoeting van haar neef bekend te maken. Laban ging nu zelf naar den put, omhelsde en kuste Jacob, en bragt hem, volgens Oostersche gastvrijheid, naar zijne woning.

Eene maand lang bleef Jacob de gast van zijn oom.

Hij was echter geen werkelooze gast: integendeel bewees hij in de verzorging van Labans vee aanmerkelijke diensten. Al had hij geene schatten medegebragt; al bezat hij slechts zijn herdersstaf, die als reisstaf gediend had, zoo was 'zijn langer verblijf toch voor Laban begeerlijk. Wij zullen dien Laban als een baatzuchtig man leeren kennen. Al spoedig bemerkte hij, hoe voordeelig het voor hem wezen zou, als Jacob lang bij hem bleef. Daarom vroeg hij hem, welk loon hij voor zijn dienstbetoon verlangde. Want, zeide Laban, omdat gij mijn bloedverwant zijt, behoeft gij mij daarom niet om niet te dienen. Jacob, gedachtig aan zijns vaders woorden, dat hij eene vrouw moest nemen uit de maagschap zijner moeder, antwoordde, dat hij Laban zeven jaren lang dienen zou, als hij Rachel, zijne jongste dochter, dan tot vrouw mogt krijgen. Het was namelijk de gewoonte, dat men bij een huwelijk rijke geschenken gaf aan den vader der bruid. Nu had Jacob niets te geven; doch als hij zeven jaren vlijtig arbeidde, kon de vrucht van dien arbeid wel voor een goed huwelijksgeschenk in de plaats komen. Laban althans had niets tegen den voorslag van Jacob, en deze laatste, die Rachel lief had, verheugde zich, dat zij zijne vrouw zou worden.

Eer wij met de geschiedenis verder gaan, moeten wij

eene opmerking maken over het Godsbestuur. De Heer verlaat de zijnen nooit; evenwel zendt Hij hun te midden zijner zegeningen, telkens allerlei beproevingen. Hij doet dit tot hun nut, opdat zij door lijden tot heerlijkheid komen zouden. De menschen, die door den Heer tot iets groots bestemd zijn, ondervinden zulks bovenal. Daarbij kunnen zij ontdekken, dat de Heer hen voornamelijk genezen wil van hunne hoofdzonden, dat is van die zonden, waaraan zij het meest bloot staan. Wat zij anderen door hun zondig gedrag hebben aangedaan, datzelfde overkomt hen weder van anderen. Zoo leeren zij er het hatelijke van inzien en in ootmoed voor God te leven. Nu hebben wij in Jacob opgemerkt, dat hij listig en bedriegelijk handelde, uit belangzucht. Op zijne beurt zou hij meermalen listiglijk bedrogen worden. Daardoor zou zijne bedriegelijkheid in opregtheid, zijne list in biddend en verstandig overleg veranderen.

De zeven jaren, waarin Jacob om Rachel werkte, vlogen ras voorbij. Toen zou het huwelijk voltrokken worden. Een bruiloftsmaal werd door Laban aangerigt, en, volgens de gewoonte dier tijden, gaf Laban zijne dochter, met een digten sluijer voor haar aangezigt, des avonds aan Jacob tot vrouw. Maar . . . die dochter was Rachel niet! Laban had nog eene oudere dochter, Lea geheeten,

en het gelaat van deze was achter den sluijer verborgen ; zoodat Jacob het bedrog niet opmerkte voor het dag werd en hij zijne vrouw zag. Wij kunnen wel nagaan, hoe hij bij deze ontdekking ontroerde. Verontwaardigd over de behandeling, hem aangedaan, zeide hij tot Laban: „Wat is dit, dat gij gedaan hebt! Heb ik niet bij u gediend om Rachel? waarom hebt gij mij dan bedrogen?” Laban antwoordde: „het is hier de gewoonte niet, om eerst de jongste dochter ten huwelijk te geven, maar wel de oudste. Maar, voegde hij er bij, als gij mij nog zeven jaren dienen wilt, dan wil ik u Rachel ook wel tot vrouw geven. De sluwe man wist wel, dat Jacob veel van Rachel hield. Ook was het in die streken niet ongewoon, dat de mannen meer dan ééne vrouw hadden. Dus begreep hij, in zijn eigen voordeel te handelen door zoo te spreken; want Jacobs dienst was hem veel waard. Gelijk hij gedacht had, gebeurde: Jacob verbond zich voor nog zeven andere jaren, en nu kreeg hij ook Rachel tot vrouw.

Gedurende de veertien jaren, waarin Jacob om zijne vrouwen diende, werd Laban, door den zegen Gods op Jacobs werk, zeer rijk in vee. Toen die jaren voorbij waren en Jacob er van sprak, om weer naar zijn eigen land te vertrekken, verzocht Laban hem om nog wat bij

hem te blijven. Hij zeide: „noem mij uwen loon, dien ik u geven zal; want ik heb waargenomen, dat de Heer mij om uwentwil gezegend heeft.” Hierop stelde Jacob hem voor, om al het bonte vee van Laban, met al de bruine lammeren en de geplekte en gespikkelde geiten onder de hoede van Labans zonen drie dagreizen ver weg te zenden; dan zou Jacob het overige, éénkleurige vee hoeden. Indien er dan jonge kalveren of lammeren of geiten bij hem geboren werden, die bont of bruin of gevlekt waren, dan zouden die zijn loon uitmaken: al het overige zou voor Laban zijn. Dezen voorslag nam Laban aan, en alzoo bleef Jacob bij hem.

Wat Laban niet gedacht had, gebeurde. Van het jonge vee, dat onder Jacobs kudden geboren werd, was er zoo-veel gesprenkeld, gespikkeld en gevlekt, dat Jacob zelf spoedig eene aanzienlijke kudde kreeg. Hij gebruikte daarbij het overleg, om zijn eigendom afzonderlijk te stellen, waardoor er later geene verwarring kon komen. Labans vee breidde ook wel uit; doch hij moest het aanzien, dat Jacob insgelijks hoe langer zoo rijker werd. Dit laatste hinderde hem wel, zoodat hij gedurig andere voorstellen deed, tot tienmalen toe; doch de Heer was met Jacob. Als Laban zei: de gespikkelden alleen zullen uw loon zijn, dan lammerden de kudden gespik-

kelden, en zeide hij: de gesprenkelden zullen uw loon zijn, dan lammerden zij gesprenkelden. Op deze wijze werd Jacob zeer rijk, niet slechts in vee; maar hij kocht ook door ruiling ezelen en kemelen, knechten en dienstmaagden.

Bovendien schonk de Heer aan Jacob nog een anderen rijkdom; namelijk verscheidene kinderen. Op verzoek van zijne vrouwen had Jacob Rachels dienstmaagd Bilha en Lea's dienstmaagd Zilpa insgelijks tot vrouw genomen; want de kinderen van deze dienstmaagden werden dan aangemerkt alsof zij van hare meesteressen waren. Zoo breidde zich zijn huisgezin uit, gedurende zijn verblijf bij Laban, met elf zonen en eene dochter. De namen dier zonen waren: Ruben, Simeon, Levi, Juda, Dan, Naphtali, Gad, Aser, Issaschar, Zebulon en Jozef; de dochter heette Dina. Van al deze kinderen was Jozef de eenige zoon van Rachel.

Ondertusschen werd Jacob wegens al dien zegen door Laban en zijne zonen zeer benijd. Zij begonnen er al over te spreken, dat die rijkdom eigenlijk hun toekwam. Laban zag hem niet meer zoo goedgehartig als vroeger aan; zoodat Jacob een zeer onaangenaam leven kreeg. Toen gebod de Heer aan Jacob, dat hij wederkeeren moest naar zijn vaderland, en hij was dadelijk daartoe

bereid. Op een dag, dat Laban afwezig was, maakte Jacob aan zijne vrouwen bekend, welke verschijning hij gehad had, en dat hij nu vertrekken wilde. Tevens beklaagde hij zich over de bedriegelijke behandeling, die hij telkens ondervonden had. Rachel en Lea gaven hem gelijk en waren bereid hem te volgen, zeggende: „doe alles, wat God tot u gezegd heeft.” Aanstonds werd nu alles tot de vlugt gereed gemaakt, en weldra was Jacob met zijne gansche bezitting op weg, zonder van Laban afscheid genomen te hebben. Eer zij echter heengingen, maakte Rachel zich aan een diefstal schuldig. In het huis haars vaders waren teraphim, waarschijnlijk beeldjes, die op afgodische wijze vereerd werden. Deze nam zij weg, zonder dat Jacob het wist.

Op den derden dag van Jacobs vlugt, kreeg Laban van het gebeurde kennis. Wij kunnen wel begrijpen, dat hem dit niet beviel. Zonder dralen jaagde hij met eene groote bende Jacob achterna, de rivier over, den weg op naar het gebergte Gilead. Na zeven dagen haalde hij hem in op het gebergte. Doch de Heer was met Jacob. In den nacht verscheen Hij aan Laban in een droom, en zeide tot hem, dat hij Jacob geen leed mogt doen. Toen dus Laban den volgenden dag bij Jacob kwam, vroeg hij op vriendelijken toon, waarom hij was

heengegaan zonder afscheid te nemen. Jacob antwoordde, dat hij dit alleen uit vrees gedaan had. Maar op de vraag, waarom hij dan Labans goden gestolen had, zei Jacob dat hij niets had gestolen. Laban mogt vrij alles onderzoeken en den dief dooden, bij wien hij iets van het zijne vond. O! had Jacob geweten, dat zijne meest geliefde vrouw zich aan de misdaad had schuldig gemaakt, hoe angstig zou hij geweest zijn! Ondertusschen zocht Laban overal te vergeefs. Rachel had de teraphim in een zadeltuig verborgen, waarop zij zat, en zoo vond Laban zijne nietige kostbaarheden niet. Het gevolg hiervan was, dat Jacob eerst aan Laban zijne onregtvaardigheid verweet, doch daarna in vrede van hem scheidde. Zelfs sloten zij met elkander een verbond van vriendschap, waarbij een hoop steenen werd opgericht tot een teeken, dat men elkander nooit leed zou doen. Deze steenhoop werd door Jacob Gal-ed en Mizpa genoemd.

Zoo had dan de Heer Jacob uit dit gevaar gered. Hij zou het meer doen. Om hem in het geloof daaraan te sterken, deed hij hem een opmerkelijk gezicht zien. Jacob zag namelijk zulk een groot aantal Engelen, dat het wel een heirleger geleek. „Dit is een heirleger Gods!” riep hij uit, en noemde den naam dier plaats Mahanaïm, dubbel leger. Gewis! de Heer had hem groote bezittin-

gen geschonken, die wel een leger mogten heeten; maar nu zag hij, hoe een leger van Engelen hem beschermde. Neen! Jacob behoefde niet bevreesd te zijn: de Heer waakte over hem.

Deze versterking van zijn geloof had Jacob thans noodig. Nog altijd vreesde hij voor de wraak van zijn broeder Esau, en nu was hij in diens nabijheid; want Esau woonde in het land Seir. Jacob vond het raadzaam, om zelf zijn broeder te melden, dat hij naar Kanaän terugkeerde. Hij liet dit door boden op eene onderdanige wijze aan Esau bekend maken. Bij de terugkomst dier boden werd hij echter zeer ontroerd; want zij verhaalden hem, dat Esau met vier honderd mannen hem tegemoet trok. Was dat een goed, of een kwaad teeken? Jacob wist het niet; maar hij vreesde. In dien nood nam hij de toevlugt tot zijnen God. Hij zeide: „o God mijns vaders Abrahams en Isaäks! ik ben geringer dan al deze weldadigheden en dan al deze trouw, die Gij aan mij gedaan hebt; want ik ben met mijnen staf over deze Jordaan gegaan, en nu ben ik tot twee heiren geworden. Ruk mij toch uit mijns broeders, Esaus hand!” Bij dit gebed voegde hij overleg. Hij bevond zich bij de beek Jabbok. Nu verdeelde hij zijne bezitting in twee heiren, opdat het ééne leger zou kunnen vlugten

als zijn broeder het andere wilde verslaan; vervolgens liet hij allen de beek overtrekken, ook zijne vrouwen en kinderen, nadat hij eerst rijke geschenken van allerlei vee naar Esau gezonden had. Hij wist toch, dat het een teeken van vrede was, wanneer zijn broeder de geschenken aannam. Daarna had de overtocht plaats. Jacob zelf was de laatste, die de beek overtrok. Doch ziet! wat gebeurt er? Daar komt een man, die Jacob tegenhoudt. Jacob worstelt met hem tot den morgenstond toe; maar de man grijpt hem zoo in de heup, dat zij verwrongen wordt. Jacob ontdekt nu, dat het de Heer is, met wien hij worstelt. Nu vraagt hij Hem om een zegen, zeggende: „ik zal u niet laten gaan, tenzij gij mij zegent.” En de Heer antwoordt: „Uw naam zal voortaan Israël, Vorst Gods, zijn; want gij hebt u vorstelijk gedragen met God en met de menschen, en hebt overmocht.” Gezegend door den Heer kwam Israël nu aan de overzijde; maar hij liep sedert dien tijd kreupel. De plaats, waar deze merkwaardige ontmoeting had plaats gehad, noemde hij Pniël, aangezigt Gods. „Want,” zeide hij, „ik heb God gezien van aangezigt tot aangezigt, en mijne ziel is gered geweest.”

Des anderen daags had de ontmoeting met Esau plaats. Toen Jacob zijn broeder zag, boog hij zich zeven malen

voor hem ter aarde; maar Êsau liep hem tegemoet, nam hem in den arm, en viel hem aan den hals en kuste hem. Beide broeders weenden aan elkanders hals. Op het dringend aanhouden van Jacob, nam Esau de geschenken aan, die vooruit gezonden waren. Nu wilde hij Jacob geleiden om hem te beschermen; doch Jacob bedankte daarvoor vriendelijk; waarna Esau naar Seir terugtrok, terwijl Jacob voortreisde en bij Sichem zijne tenten opsloeg. Daar kocht hij een stuk land, waarop hij een altaar oprigtte, welken hij noemde: „de God Israëls is God.”

III.

JACOB ANDERMAAL IN KANAAN.

Met zijne terugkomst in Kanaän waren de beproevingen van Jacob nog niet geëindigd. De Heer keurde het voor hem goed, dat hij onophoudelijk, en telkens

weer nieuwe smarten moest lijden. Vooral had hij veel verdriet van zijne kinderen. Ach! dat is wel het grootste verdriet voor Godvreezende ouders, wanneer zij zien, dat hunne kinderen de zonde dienen en niet naar den wil van God hooren! Jacobs kinderen leefden naar hun eigen gocddunken en volgden de lessen en het voorbeeld van hun vader niet. Slechts één van hen, Jozef de zoon van Rachel, maakte daarop eene uitzondering. Deze, hoewel nog jong, vreesde God, en werd dus ook door zijn vader het meest bemind. Maar de andere zonen waren ruw en woest, en bedreven allerlei booze stukken. Terwijl Jacob nog bij Sichem woonde, maakten zij het zoo erg, dat Jacob daar niet langer durfde blijven, maar vreesde, dat de Kanaänieten hem vervolgen zouden. Gelukkig was het daarom voor hem, dat de Heer hem gebod naar Beth-el te gaan en een altaar te bouwen op de plaats, waar hij voor ruim 20 jaar dien merkwaardigen droom had gehad. Zoo zag hij, dat de Heer hem bleef beschermen. Maar nu wilde hij ook, dat niemand van degenen, die bij hem waren, vreemde goden bij zich zou hebben. Wij hebben vroeger gezien, dat zelfs Rachel van die teraphim had medegenomen. Zulke afgodische voorwerpen waren er meer, zooals beeldjes en versierselen. Al deze dingen moesten zij nu aan Jacob

geven, die ze vervolgens in de aarde begroef onder een eikenboom. Daarna reisde hij naar Beth-el, waar hij den altaar bouwde en den Heer plegtstatig diende. Bij deze gelegenheid verscheen hem de Heer andermaal en noemde nogmaals zijn naam Israël, waarbij Hij hem de heerlijkste beloften vernieuwde. Ook maakte de Heer, dat de Kanaänieten voor Jacob en zijne zonen ontzag hadden en hun geen kwaad durfden aandoen. Daar te Beth-el had nog eene aandoenlijke gebeurtenis plaats. Eene oude vrouw, Debora genoemd, die Jacobs moeder Rebecca als kind had verzorgd, stierf en werd te Beth-el bij een eikenboom begraven. Waarschijnlijk was zij bij Jacob gekomen om hem te vertellen, dat zijne moeder niet meer leefde, en nu stierf ook zij! Doch eene nieuwe en nog grootere smart zou Jacob ondervinden. Toen Jozef geboren werd, had Rachel gewenscht nog een zoon te mogen krijgen. Die wensch werd thans vervuld; maar Rachel had er niet veel vreugde van. Op denzelfden dag, dat zij dien zoon kreeg, moest zij het leven verliezen. Stervende gaf zij hem nog den naam van Ben-oni; dat wil zeggen: zoon mijner smart. Maar Jacob kon het kind zoo niet noemen; hij veranderde zijn naam in Benjamin, zoon mijner vertroosting; want hij geloofde door dien zoon te zullen vertroost worden. En dat is later

ook dikwijls gebeurd. Thans echter was hij in diepen rouw over het verlies zijner geliefde Rachel. Hij was, toen zij stierf, niet meer te Beth-el, maar in de nabijheid van Ephratha of Beth-lehem. Aan dien weg begroef hij zijne onvergetelijke vrouw en maakte een gedenkteeken boven haar graf, opdat zijne nakomelingen weten zouden waar het stof der dierbare moeder van Jozef en Benjamin rustte.

Hoe gaarne Jacob nog langer in de nabijheid van Rachels graf gebleven ware, zoo moest hij toch van daar vertrekken. Zijn vader Isaäk leefde nog, en woonde te Hebron in Mamre. Daarheen trok dus Jacobs hart. Hij toog er henen, en vond zijn ouden, blinden vader, na zulk eene lange afwezigheid weder. O, wat was er veel gebeurd in die jaren! Rebecca, de moeder, die hem zoo bemind had, en die om zijnentwil den vloek van het bedrog had willen dragen, was niet meer onder de levenden. Zij had moeten sterven zonder haren zoon te hebben wedergezien. Haar overschot rustte in de spelonk van Machpela, waar ook Abraham en Sara begraven waren. Isaäk leefde als het ware eenzaam, te midden van zijne talrijke bezittingen, zonder vrouw, zonder kinderen, daarenboven beroofd van het gebruik zijner oogen. Hoe ongelukkig zou hij geweest zijn, als de God Abrahams

ook niet zijn God geweest ware! Die God had hem echter zijne gunst geschonken. En nu, aan het einde zijner dagen, genoot Isaäk de vreugde, dat Jacob met twaalf zonen tot hem wederkeerde en hem verhalen kon, hoe merkwaardig de Heer hem geleid had.

Indien nu maar Jacobs zonen betere menschen geweest waren, dan zouden er nog gelukkige dagen hebben kunnen aanbreken. Maar wij hebben al vernomen, dat dit het geval niet was. Voortdurend had Jacob van hen verdriet; waarbij nog de smart kwam, dat zijn oude vader dit ook nog beleven moest. Het is waar: Jacobs zonen trokken met de kudden overal het land rond; dus waren zij niet altijd in Jacobs nabijheid; maar telkens kwamen er kwade geruchten van hen. Jozef, die ook met de kudden medeging, toen hij zeventien jaar oud was, vertelde aan vader meermalen van hunne booze handelingen. Daartoe gevoelde hij zich zeker verplicht; maar Jacob had er zielsverdriet van. Neen! wij verwonderen ons niet, dat hij Jozef nog meer beminde en hem eens een kostbaren, veelkleurigen rok of mantel gaf, zoo als zijne broeders er geen hadden. Evenmin verwonderen wij ons over den haat, dien de broeders daarna jegens Jozef koesterden, of over hunne jaloerschheid, waardoor die haat vermeerderd werd. Gij kent,

waarde lezer! de geschiedenis van Jozef, die wij hier niet herhalen zullen. De bijbel zegt ons daarvan: „dit zijn Jacobs geschiedenissen.” Alles wat er met Jozef gebeurde, moest dienen om Jacob verder te beproeven en hem voor den hemel voor te bereiden. Dus moest hij zijn lieven Jozef een langen tijd betreuren, in de gedachte, dat hij door een wild dier verscheurd was. Dus moest hij, te midden van dien rouw, zijn vader Isaäk, die dit alles nog beleefd had, zien sterven. En toen hij nu met zijn broeder Esau vaders lijk in de spelonk van Machpela begraven had, bleef hem onder zijne kinderen niemand over om hem tot troost te zijn dan Benjamin, de zoon zijner vertroosting. Jozef kon hij niet vergeten. Zijn haar vergrijsde door de smart. Jacob zeide: „ik zal, rouw bedrijvende, tot mijnen zoon in het graf nederdalen.”

Na dien tijd sleet Jacob droevige jaren. In den hongersnood, die er kwam, zond hij zijne zonen naar Egypte om koren te koopen; maar Benjamin hield hij bij zich. In het volgende jaar evenwel moest hij ook Benjamin laten medegaan, al viel het hem zeer smartelijk. Zijn tegenstand hield op. Eerst had hij wel gezegd: „alle deze dingen zijn tegen mij! Mijn zoon zal met ulieden niet trekken.” Maar eindelijk toonde hij Israël te mogen

heeten: hij gaf Benjamin mede en beval zijne kinderen aan de hoede des Heeren.

Dit was zijne laatste beproeving. Niet lang daarna kwamen zijne elf zonen terug met de blijde tijding, dat Jozef nog leefde en regeerder in gansch Egypte was. Toen zeide Israël: „het is genoeg! mijn zoon Jozef leeft nog! ik zal gaan, en hem zien eer ik sterf!”

IV.

SLOT VAN JACOBS GESCHIEDENIS.

Eer Israël de grenzen van Kanaän overtrok om naar Egypte te gaan, offerde hij eerst nog te Berséba eene offerande aan den God zijns vaders. Hierbij ontving hij de verzekering, dat de Heer zijn vertrek goedkeurde, terwijl de Heer beloofde hem te vergezellen, en dat Jozef zijne oogen sluiten zou als hij stierf. Aldus bemoedigd en grootelijks verblijd, kwam hij in Egypte aan, met al

zijne bezittingen. Zijn geslacht was nu, met zijne kleinkinderen te zamen, al aangegroeid tot zeventig zielen: zoodat wij daaruit kunnen opmaken, welk een groot gezelschap er in Egypte aankwam.

Hoe aandoenlijk de ontmoeting van Israël en zijn lieven zoon Jozef moet geweest zijn, kunnen wij gemakkelijk begrijpen. Vader en zoon vielen aan elkanders hals en weenden langen tijd in elkanders armen. Israël zeide: „dat ik nu sterve, nu ik uw aangezicht gezien heb, dat gij nog leeft.” Toen hunne aandoeningen wat bedaard waren, viel er veel te vertellen en te overleggen, wat nu gedaan moest worden. De familie moest het herdersbedrijf niet verlaten, maar in een afgezonderd deel des lands bijeen blijven wonen; want Egypte was hun vaderland niet, maar Kanaän, waar zij eens zouden terugkeeren. Dus verzochten en verkregen zij van den koning het land Gosen tot woonplaats, en daar heeft Israël de laatste zeventien jaren van zijn leven gewoond.

Het waren zeker aangename jaren van rust, die Israël nu sleet op zijne vreemdelingsreize: zoo noemde hij zijn leven. Bij het bezoek, dat hij aan koning Farao bragt, kort na zijne aankomst, sprak hij het treffend uit. De koning vroeg aan Jacob, hoe oud hij was? en toen

antwoordde hij: „de dagen der jaren mijner vreemdelingschappen zijn honderd en dertig jaren; weinig en kwaad zijn de dagen der jaren mijns levens geweest.” En zoo was het. In vergelijking met zijne voorvaderen was Jacob nog niet oud; doch de smart had hem vroeg oud gemaakt. Hij had evenwel onder al dat lijden geleerd, dat de mensch op aarde maar een vreemdeling is; hij had een beter vaderland, het hemelsche leeren zoeken; daarnaar was hij begeerig geworden, en dus kon hij den dood gerust afwachten.

Het grootste genot, dat Jacob in die zeventien laatste jaren zijner vreemdelingschap smaakte, was, wanneer hij een bezoek van Jozef en diens twee zonen, Manasse en Efraïm, kreeg. Dan kon hij zoo regt dankbaar tot Jozef zeggen: „ik had niet gemeend uw aangezicht te zullen weerzien; maar zie, God heeft mij ook uw zaad doen zien.” De nabijheid van Jozef gaf hem als 't ware nieuwe kracht. Eens, toen hij ziek te bed lag, en Jozef hem met Manasse en Efraïm kwam bezoeken, rees hij van blijdschap overeind in zijn bed, en sprak met Jozef over zijne vroegere levensgeschiedenis; vooral over de beloftenissen Gods. Ook gedacht hij aan Rachel, die bij Bethlehem begraven was. Bij deze zelfde gelegenheid nam Jacob de twee zonen van Jozef als zijne eigene kinderen aan, dic in

de erfenis van Kanaän met Jacobs andere zonen gelijkelijk deelen mogten. Vernemende, dat Jozef zijne zonen bij zich had, gaf hij hun een plegtigen zegen, en voorspelde daarbij, dat deze beide zonen rijk gezegend zouden worden; maar dat de jongste, Efraïm, op wiens hoofd Israël zijne regterhand gelegd had, toch nog meer zou worden dan Manasse. Een stuk land, dat Israël in bijzonder eigendom had in Kanaän, gaf hij bovendien aan Jozef ten geschenke; want hij was er van verzekerd, dat zijn geslacht weder naar Kanaän zou terugkeeren.

Niet lang daarna voelde Jacob zijn einde naderen. Toen liet hij al zijne zonen bij zich komen, om hun aan te kondigen, wat God hem van een iegelijk hunner geopenbaard had. De drie oudste zonen zouden den voortreffelijksten zegen niet ontvangen: dien hadden zij door hunne vroegere handelingen verbeurd. Neen! Juda was het, uit wiens geslacht alle volken der aarde zouden gezegend worden. Israël zeide: Juda! gij zijt het: u zullen uwe broeders loven. De sceppter zal van Juda niet wijken, noch de wetgever van tusschen zijne voeten, tot dat Silo komt, en hem zullen de volken gehoorzaam zijn. Zoo kreeg iedere zoon eene zegenspraak. Die van Jozef was innig en roerend. „De zegeningen uws vaders,” sprak

Israël, „gaan te boven de zegeningen mijner voorvaderen, tot aan het einde van de eeuwige heuvelen.” Eindelijk, nadat Israël al zijne zonen had toegesproken, gebod hij hun, dat zij hem niet in Egypte, maar in de spelonk van Machpela, in het graf van Abraham en Sara, van Isaäk en Rebekka en van Lea begraven zouden. Dit was zijn laatste wensch. Toen hij dien uitgesproken had, strekte hij zijne voeten uit, bleef stil liggen en blies weldra den laatsten adem uit.

De vreemdelingsreis van Israël was alzoo afgelegd. Volgens de Goddelijke belofte sloot Jozef zijns vaders oogen. Weenende over zijn lijk, bewees hij hem zijne kinderlijke hulde. Vervolgens liet hij het dierbaar overschot op Egyptische wijze balsemen. Toen deze balseming afge-loopen was, had de begrafenis plaats, op regt vorste-lijke wijze. Jozef vroeg en verkreeg van koning Farao vergunning, den stoet te vergezellen, en nu toog hij met al zijne broeders en de volwassen kinderen, vergezeld van een zwaar heir Egyptenaars, naar Kanaän. Aan het veer der Jordaan hielden zij nog eene groote rouwklage van zeven dagen. Daarna trokken zij de rivier over, en gingen naar Hebron, waar de laatste wensch van den stervenden Jacob vervuld werd. Zijn lijk werd nederge-legd in het graf zijner vaderen.

Jacobs leven was een voortdurende strijd en worsteling geweest met allerlei moeite en verdriet; zoo is hij ook Israël geworden. Zijn God had hem nooit verlaten. Diezelfde God wil ook ons zegenen, om den wil van dien Silo, die aan Juda beloofd werd. Die Silo is onze Heer Jezus Christus. Daarom mogen wij van ganscher harte zingen :

Zalig hij, die in dit leven
    Jacobs God tot hulpe heeft;
Hij, die door den nood gedreven,
    Zich tot Hem om troost begeeft;
Die zijn hoop in 't hachelijkst lot
    Vestigt op den Heer zijn God.

Prjs 50 Cts. - Per 25 Ex. f 10,-